

Argazkia: Bob EDME I FOKU

MAIALEN ERREKART

«Euskal Herrian bizi denak ez luke euskara ikasteko dirurik ordaindu behar»

Lapurdiko AEK-ko eta Korrikako komunikazio arduraduna da Maialen Errekart, baina «xapel ainitz» baditu; izan ere, Garazi eta Baigorriko Gau Eskolako arduraduna ere bada.

Ipar Euskal Herrian AEKren erronkak leku batetik bestera «ez dira ezberdintzen hainbeste», dio, «gero eta toki euskaldun gutxiago baita; zernahi gisaz, nahiz eta Euskal Herri barnealdean izan, denetan erronka bertsuak ditugu, euskara irakastea, praktika

bultzatzea, euskararen erabilera normalizatzea eta helduen euskalduntzean eragitea oro har». Ipar Euskal Herrian EKE euskal erakunde publikoak eta Euskal Elkargoak ere badute euskara zerbitzua eta arlo horretan eragiten dute. Lankidetzan ari dira, «baina erakunde horiek politikoki dira eragileak eta gure lehen misioa euskara irakastea da, eta helduen euskalduntze prozesua ere laguntzea, eta politikoki ere azkenean instituzioak

«AEK-ko langile guztiek dugu gogoan erakunde baten eramaile garela eta erakunde hau eta dituen misio eta balio guziak bururaino eramatea, erran nezake bizirik iraunaraztea, gure soldata apal horren bitartez eginen dela»

akuilatzea». Eta beraien misioa, erronka, jarduera, berdina dela dio, eskualde euskalduna izan ala ez.

«Aurten inkesta soziolinguistikoa egin da eta ikusiko dugu zer emaitza ateratzen den, baina euskararen erabileran baziren lehen babesgune batzuk, edo arnasguneak, Garazialdea edo mendialdeko herri ttipi horiek, eta horietan ere erdarak gero eta toki gehiago hartzen du». Beraz, ahal duten guztia ematen dute leku guztietan jendea erakartzeko, «ikasleak etorrarazteko gau eskoletarat eta ahal bezainbat eskaintza zabala ere proposatzeko».

Aurten ia 200 ikasle gehiago dira gau eskoletan. Hainbat motatako ikastaroak eskaintzen dituzte, eta beste eskaintza bat ere garatzen ari dira, sei hilabeteko ikastaroena. Horiek

finantzatuak dira, «eskualdeak edo departamenduak finantzatzen edo ordaintzen ditu, lanerako euskara behar duten jende batzuendako. Sei hilabetez bilaka daiteke norbait euskaldun. A1 mailatik C1 mailaraino egin lezake bere ikas prozesua». Horrelako eskaintzak biderkatzen, zabaltzen eta garatzen ari dira.

Kanpotik iritsitako ikasleak gero eta ugariago dira Ipar Euskal Herriko euskaltegietan. «Azken urteetan, Euskal Herrirat kanpotik etorri den jendea %40 zen, eta Euskal Herrian sortuak berdintsu, eta orain gaina hartzen ari dira kanpotik etorritako jendeak».

Gehienak frantses estatutik etorriak dira, eta kanpotik iritsitako gehienak bezala lehen mailetan ari dira. Hala ere, «ez da bistatik galdu behar gure helburua ere badela Euskal Herrian sortutako biztanleak ere euskalduntzea, zeren badira anitz euskara ez dakitenak edo euskara aski ezagutzen ez dutenak egunero jarduteko, mintzatzeko, eta horiei ere ateak zabaltzen dizkiegu, zeren maila batekin heldu dira euskaltegira eta denbora gutxiago emanen dute, goizago praktikatzan dute kanpotik heldu direnek baino. Orogen buru, berreuskalduntze prozesu hori ez da bistatik galdu behar; fiteago euskaldunduko direnak horiek baitira, hemen sortuak».

Denetara 1.200 ikasle dira Ipar Euskal Herriko AEK-ko euskaltegietan. Euskara ikasteko erakunde nagusia da AEK herrialde horietan; hamabost euskaltegi ditu, nahiz eta badiren sortzen ari diren elkarte txiki batzuk ere horretan ari direnak.

Euskal Herri osoan euskara ikastea arazo ere bada, ordea, eta Ipar Euskal Herrian

nabarmen. «Arazoetariko bat dirua izan daiteke, zeren ez baitugu oraino lortu, nahiz eta helburua den, doakotasuna; erran nahi baitu Euskal Herrian bizi den batek ez lukeela euskara ikasteko bere sakelatik dirurik atera behar. Baina oraino hainbat ekimeni esker, izan Korrika, izan gure jarduerari esker, lortzen dugula erran daiteke urteko saria ahal bezain apal mantentzea, formakuntza arruntean baino anitzez apalagoa. Baina hori baldin bada –edo izan daiteke– oraino jende batzuendako zailtasun bat, guk horretan eragin behar dugu, ipar gisa hartu, atxiki gogoan doakotasuna eskaintzea. Ez da baitezpada ikastaroak urririk eskaintzea, baizik eta ez dezala kurtso saria norberak ordain, baizik eta diru publikoak, dirulaguntzetatik atera. Badira beka sistema batzuk edo horrelako gauzak, baina hori ez da gure esku, hori hizkuntza politika baten osagaia da. Eta Ipar Euskal Herrian ez gara zoritxarrez oraino horretan; beraz, segitzen dugu hori eskatzen, jendea lagundua izan dadin bere ikasketak ordaintzeko. Eragile publikoen esku da».

Uste izatekoa da irakasleen eta euskaltegietako langileen lansari eskasak ere ez duela beren lana errazten. «Hori erranen nizun, baina hori ttipikeria da. Egia da, soldataren aldetik, hara, ez da erakargarri AEKn irakasle edo langile izatea, argi eta garbi. Ez du gazte batek bere karrera edo lanbide plana egiten AEKn. Ez dakit hori errateak zerbait hobetuko duen, baina ez, ez dugu gure

lanaren heineko lansaria biltzen; hala ere, denek, langile guziek, dugu gogoan erakunde baten eramaile garela eta erakunde hau eta dituen misio eta balio guziak bururaino eramatea, erran nezake bizirik iraunaraztea, gure soldata apal horren bitartez eginen dela. Hala ere, egia da hilabete sariak ez ditugula duinak, baina horrek ez du gure jardueran eragiten».

Hain zuzen ere, misio horren, balio horien aldeko jardunak berdintzen du lan baldintzen zailtasun hori: «Bai, eta gure misio horretan sinisten baitugu ere, eta militantzian ibiltzen baikara, eta Euskal Herri euskaldun baten alde lan egiten den ber, jakina da, gure motibazioa hor baita».

Ikasleen tipologiari dagokionez, askotarikoa da, eta haien motibazioa bi motatakoa nagusiki. «Oro har, kanpotik jiten diren jende horiek duten helburua, edo adierazten duten lehen helburua, integrazioa da. Heldu diren lurralde horretan nahi dutela integratu eta integrazioa hizkuntzaren bitartez egiten dela erraten dute. Euskal Herrian integratu eta euskaldunekin komunikatu nahi dute. Haatik, hemen sortu direnek, erran nahi baitu euskal jatorria duten ikasle horiek, gehienbat transmisioa dute helburu. Beren sustraiak, nortasuna berriz atzematea eta dituzten edo ukanen dituzten haurrei euskara ematea. Eta gero heldu da lana atzeman edo aldatzea, baina ez da gau eskoletan ditugun ikasleen helburu nagusia».

AMAIA PUENTE ETA LURDES GAUNA

«Gure ahulezia erabilera da, ez da erabiltzeko beharra ikusten»

Bizkaiko mendebaldean, Burgos eta Kantabriarekin muga egiten duen Enkarterri berde eta industrializatuan, Kadagua inguruko haranek aspaldian galduak zituzten bertoko azken euskal hiztunak abertzale eta euskaltzale talde batek hizkuntza berreskuratzeko ibilbidea hasi zuenean. «Hau guztiz erdalduna zen, euskaldun bat heltzen zen eta ‘el vasco’ edo ‘la vasca’ esaten zioten. Imajina ezazu panorama zein zen. Hasierako ikasle haiek bereziak ziren», aipatu du Lurdes Gaunak. Nabarmendu duenez, ilusioak bultzatuta hurbiltzen ziren ikasle haiek euskara eskoletara, «eskola orduetatik kanpo beste edozein jardueratan parte hartzeko prest». Azken 44 urteak euskara irakasten eman dituen zallarrak 1987an AEKn eskolak ematen hasi zen Amaia Puente beste irakasle beterranoa dauka ondoan. Biak bat datoz esatean gauzak asko aldatu direla, orain askoz akademikoagoa dela dena, ez hain militantea, eta aldi berean ez hain komunitarioa, baina erronka, euskalduntzen jarraitzea, hor dago oraindik, euskaldun izan arren euskaraz egiten ez duen gazteriari begira, batez ere.

Elkarriketan, iragana eta oraina askotan uztartzen dira, egungo egoeraren oinarrian irakasleek, ikasleek eta euskararen alde beti esku bat botatzeko prest egon ziren haiek osatutako komunitatearen ahalegin handia dagoelako.

Euskara desagertua zegoen paisaia hartan, frankismoaren

debekuari amaiera eman eta euskara ikasteko gogoak baino ez zeudenean gau eskolak antolatzea izan zen lehen urratsa, eta apur bat beranduagotik hona AEK izan da eskolak ematera gutxitan mugatu diren ahaleginen aterpea. Hasierako gau eskola haiek antolatzea ez zen erraza izan, baina «ilusio eta militantzia dosi handiak» zeuden. «Jende askok eman zuen izena, baina ez zeukan dirurik; udalaren laguntza eskatzen genuen baina ez zen oso handia izaten». Irakasleak topatzea ere beste zailtasun handi bat zen, aipatu dutenez. «Garai hartan, gelak beterik zeuden, eskoletako gelak erabiltzen ziren eta oso gela handiak ziren, ume asko zegoelako gela bakoitzean, 20 lagun egon zitezkeen».

Eskoletan hasi berria zen D ereduko irakasle batzuekin hitz egin zuten ea lana amaitu ondoren eskolak emateko prest egongo ziren, eta horrela jaio ziren gau eskola haiek. Gero AEKn sartzeko aukera heldu zen. «Baldintza bakarra jarri ziguten, ez dirurik ezta zorrik ere», eta orduan hasi zen abentura eder bat metodologiarik gabe, edo «Fanta metodoarekin», hobeto esanda, horrela esaten baitzioten «Ni naiz, zu zara, hura da...» bezalako gutxieneko eduki batzuk jasotzen zituen liburuxkari, Fantaren iragarki laranja ahaztezina zeukanari. «Fanta metodoa» izenarekin geratu zen.

Eskolak txiki geratu ziren espazio eta ordutegi askeago bat zuen proiekturako, eta beste borroka bat heldu zen lokalak

lortzeko. Lurdes Gaunak «mikroistorioak» deitzen dituen horietan sartzen dira espazioa lortzeko egin zuten itxialdia eta «kafea eta pastak» dastatuz itxialdiari aurre egiten zioten haien aurrean Ertzaintzak Enkarterrin izan zuen estreinaldia.

Mobilizazioei erantzunez, oso egoera kaskarrean zegoen maristen ikastetxea utzi zieten, eta horrek ere zaharberritzea eskatzeko mobilizazioak ekarri zituen, Jose Antonio Ardanza

